

İlm-i Cifir (Ebced)

Cifir ilmi, harflere verilen sayı değerleri ile âyet, hadis veya evliyaların sözlerinden çeşitli tarihleri çıkarma ilmidir. Rakamlar keşfedilmeden önce, harfler, rakamların yerine kullanılmakta idi. Buna, ebced ilmi de denmektedir. Ebced ilminin başlangıcının Hz. Âdem'e kadar gittiğini söyleyenler bulunmaktadır. Asr-ı Saadette kullanılan hece sırası, Emeviler devrinde değiştirilmiştir. Bu konuda, çok hadisler vardır, fakat o dönemdeki cifir (ebced) sırası ile bu gün kullanılan ebced sırası aynı değildir. Meselâ, Allah kelimesi ile hilâl kelimesinin ebced değerleri 66 olduğundan, Osmanlı döneminde hilâl'in, Allah'ı temsil ettiği söyleniyordu. Külli şeyin (her şey), ebced karşılığı 360'dır. Bir dairenin iç açılarının toplamı da 360'dır. Birûnî, bu ilmi astronomide kullanmıştır. Ayrıca İsmail Hakkı Bursevi de, Esrar'ül Huruf (harflerin sıraları) adlı bir eser yazmıştır. Bediüzzaman Hazretleri ise, bazen bu ilme müracaat etmiştir.

Bediüzzaman Hazretleri, bu ilmi kullanmasına rağmen, başkalarının bu ilmi kullanmasını doğru bulmamıştır. Çünkü bu ilmi kullanmak için, kutsal metinlerdeki tarihlerin, Hicrî mi, Rumî mi yoksa Milâdî tarihleri midir iyi bilinmesi gerekli. Hem bir metin okunurken, duruşta farklı harf üzerine durulur, eğer geçiş yapılırsa, farklı şekilde geçilir. Harflerin ayrı bir ebced değeri olduğu gibi, kelimelerin de ebced değerleri bulunmaktadır. Aynı zamanda kardeş harfler vardır ki, ses uyumundan dolayı birbirinin yerine kullanılabilir. Bunlardan hangisinin kullanılacağına bilinmesi çok zordur. Bu ilim suiistimal edilebilir ve ediliyor da. Belki, İslâm'dan önce, semanın kapıları kapanmadan, cin ve şeytanların kulak hırsızlığı yaparak, müneccimlere aktardığı yarım yamalak bilgiler gibi, bu gün verilen yarım bilgilerle, insanlar hayal kırıklığına uğratılabilir. Bediüzzaman Hazretleri, "cifir gibi, muhkem kaideler ile merbut olmayan ulûm-u hafiyede (gizli ilimler) suiistimal girip şartlananların istifade etmeleri ihtimaldir. Zaten hakikatlerin hizmetinde ne vakit ihtiyaç görülse, ihtiyaca göre bir nebze ihsan edilir." buyurmaktadırlar (Lem'alar, s. 364)

Yemekte asıl olan, vücudun beslenmesidir, ağız ya da dilin tat alması değildir. Bu ilimde de asıl olan, bildirilmiş tarihlerdeki sosyal olaylara hazırlanmak, yapılan ikazlara kulak vermektir. İstisna kişiler, istisnai durumlarda bu derin ilimlerin bazılarını muttali olabilir. Zira Allah'ın Kendine ait ilmini, Kendinden başkası bilemez. Bazılarının bildiği ise, Allah'ın ilmini bilmek değil, belki Lehv-i Mahfuz'u da bilmek değil, belki Allah'ın yazar bozar tahtası dediği, Lehv-i Mahv İspat'taki, bazı şeylerin bildirilmesinden ibarettir. Fakat orada yazılan şeylerin şartları, Allah'ın ilminde (Lehv-i Mahfuz'da) kayıtlıdır. Bu şartlar Lehv-i Mahv İspat'ta yoktur. Allah'ın ilmindeki şartlar gerçekleşmeden, o olay meydana gelmez, o zaman, o tarihî olaya güvensizlik olabilir veya o kutsal metinde yanlış olduğuna dair, şeytan vesvese verebilir. Bu şekilde meydana gelen velilerin kerametleri çok defa çıkmıyor, çünkü Allah'ın ilmindeki şartlar gerçekleşmediği için velinin bildirdiği olay gerçekleşmemiş oluyor.

- Ebced ve cifir ilmiyle yazılan Birinci Şua
- Kâinattaki matematik ve cifir ilmi
- Risale-i Nurda ilm-i cifr ve ebced hesabı
- Bir kelimedede en az 30 mânâ

Bu ilimle uğraşmak yerine, yazılmış güvenilir kaynakları dikkatlice okumalı ve hangi şartlarda, hangi olaylar nasıl meydana gelir ve nasıl hareket edilir, nasıl tedbir alınır, bunları anlamaya çalışmalıdır. Bu işte ehil olan âlimlere güvenmeli, onların kitaplarını okumalıdır. İnsanlar, altından kalkamayacağı yollara girmemelidir. Hem de cifir ilmi, çok zevkli olduğundan, ilmin aslı ile değil de zevkli şeylerle meşgul olmak, gerçek manada ilimle uğraşmayı engeller. Bediüzzaman Hazretleri, Lem'alar'da "Biz kendi arzu ve tedbirimizle bu hizmette bulunmuyoruz. İhtiyârımızın fevkinde, bize, daha hayırlı bir ihtiyar işimize hâkimdir. İlm-i cifir, meraklı ve zevkli bir meşgale olduğundan, vazife-i hakikiyeden alıkoyup meşgul ediyor. Hattâ, kaç defadır esrâr-ı Kur'âniyeye karşı o anahtar ile bazı sırlar açılıyordu; kemâl-i iştîyak ve zevk ile müteveccih olduğum vakit kapanıyordu." beyanında bulunmaktadırlar. (Lem'alar, s. 364) Hem Üstadımız "Gaybı Allah'tan başkası bilemez", (Neml Sûresi, 65) âyetine hilâfı edepte bulunmaktan korkuyordu. Ayrıca Bediüzzaman Hazretleri; Kur'ân hakikatlerini, ilmen ders vermek hizmetinin, ilmi cifir gibi gizli ilimlerden yüz derece daha üstün olduğuna inandığı için, ebced ilmi ile uğraşmayı uygun görmüyordu.

Sonuç olarak diyebiliriz ki her insan, kaldıracığı yükün altına girmeli. Kuyumcu terazisi ile büyük bir kamyon tartılamaz. Her insan, bu ilmin inceliklerini ve özelliklerini kavrayamaz. Çok insanlar bu noktadan yanılığa düşüyor ve bazıları da kafa karıştırıyor. Bize düşen, ilm-i cifirin anahtarlarını çok iyi bilen Bediüzzaman ve onun gibi güvenilir ilim adamlarının bu ilimle açtığı hakikat menbaından içmektir. Çünkü bu mesele ilmî olduğu kadar da vehbî bir meseledir. Binaenaleyh Risale-i Nur, Bedî isminin tecellisine mazhardır, bunlarla iktifa etmeli.